РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVI. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота, 24-го серпня 1918. Ч. 101. VOL. XXVI. JERSEY CITY, N. J., Saturday, August 24, 1918. No. 101.

ПОДВІЙНИЙ НАСТУП АЛІЯНТІВ В ПІКАРДІЇ.

Число Німців, полонених від початку наступу аліянтів, оцінюють на 100.000.

Большевики проголосили воєнний стан проти Злуч. Держав.

Сподівають ся, що війна потриває ще два або три роки.

НА ЗАХІДНІМ ФРОНТІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

НІМЦІ ВТРАТИЛИ ДОСИ 100.000 ПОЛОНЕНИХ.

ПАРИЖ, 21. серпня. — **Париська часопись „Еко де Парі" оцінює ВТРАТИ НІМЦІВ В СЬОГОРІЧНІМ НАСТУПІ АЛІЯНТІВ НА 100.000 В ПОЛОНЕНИХ.**

НАСТУП АНГЛІЙСЬКИХ ВІЙСК В ОКОЛИЦІ АЛЬБЕРТ.

За два дні полонили Англійці 5.000 Німців.

ЛОНДОН, 22. серпня.—Урядовий англійський звіт звучить:

„Наступ наших війск на боєвій лінії Брей-сір-Сом і Альберт переведений з повним успіхом. Вже в перших годинах наступу наші відділи осягнули свої цілі, посуваючи ся дві милі наперед на 6-милевім фронті.

„Місто Альберт находить ся в наших руках.

„В деяких місцях приходило до дуже завзятої битви, а передівсім на півнїч від Брей, здобутє котрого не творило частину нашої задачі.

„В протягу двох днів наші війска взяли поверх 5.000 Німців в полон. В самім Альберт полонено 1.400 Німців і здобуто кілька гармат".

НАСТУП ФРАНЦУЗІВ МІЖ ЕНОЮ І ОАЗОЮ.

Від 20. серпня здобуто 200 гармат.

ПАРИЖ, 20. серпня.—Урядовий французький звіт доносить:

„Наші війска поступають на цілім фронті успішно наперед. Ми дійшли до ріки Дівет, почавши від її устя до місцевости Еврікур. Нашу боєву-лінію посунули ми аж під Квієрсі.

„Наші війска здобули місцевости: Ст. Обен, Селєн, Банє, Фланжі, Бієсі, Ворезі і Поміє. Воєнна добича, яка попала ся у наші руки в битві на боєвім фронті між Еною і Оазою, є значно велика. **Від 20 серпня наші війска здобули поверх 200 гармат".**

ВІДВОРОТ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСК.

Німці знищили доси поверх 500 тенків.

БЕРЛІН, 22. серпня. — Урядовий німецький звіт доносить:

„Неприятель перевів ряд сильних нападів в околиці Бельєль і на полуднє від Ліс. Над Анкрою і Сомою прийшло до завзятої битви.

„На північний захід від Бапом і на фронті між Альберт і Сомою наші війска уступили назад, скорочуючи боєву лінію, щоби ударемнити напад на великі розміри, плянований Англійцями.

„Французькі війска перевели ряд сильних наступів на наші нові становища між рікою Авр і Еною.

„Від 8. серпня наші війска знищили або взяли в полон поверх 500 тенків на боєвім фронті між Анкр і Авр".

ВІЙНА ПОТРИВАЄ ДВА АБО ТРИ РОКИ ДОВШЕ.

Війна скінчить ся миром без заборів.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Телеграма з Копенгаґен, наводить отсї слова зі статї Бернарда Келермана, німецького письменника і воєнного кореспондента „Берлінер Тагеблату":

„Загальне переконане в Німеччині є, що війна потриває ще дальших два або три роки, доки зі Злучених Держав не прибуде до Европи пять міліонів війска.

„Але навіть ся велика армія не буде всилі положити війні конець, за те Злучені Держави відчують всю грозу війни. Тоді побідить загальна опінія німецьких лібералів, які є проти всяких заборів".

Німецький наслідник престола одержав 6-місячний урльоп.

ЦЮРІХ (Швайцарія), 21. серпня. — Уступаючи вкінци під натиском публичної агітації, цісар Вільгельм уділив свому синови, наслідникови німецького престола, який є командантом німецьких армій в Шампанії, шістьмісячний „урльоп", як се доносять вісти з Берліна.

(Телеграми загального бюра пресового доносять, що урльоп, уділений наслідникови престола, рівнаєть ся увільненю його з уряду команданта армій. Причиною його звільнення мала бути вже довший час в тім напрямі ведена агітація проти наслідника престола. Йому приписують невдачу німецьких війск в битві коло Вердену і послїднє поражене його армій над Марною.

(Подібний „урльоп" мав одержати також наслідник баварського престолу, князь Рупрехт, який був командантом німецьких війск на правім крилї німецького боєвого фронту).

В Німеччині поширюєть ся ідея большевизму.

ЛОНДОН, 21. серпня. — Як се доносять телеграми з Гаги, **в Німеччині поширюєть ся ідея большевизму. Ліва соціялістична партія независимости, на чолї котрої стоїть посол Газе, утворила раду робітників і жовнірів.**

Одним з головних робітників на сїм поли є молодий агітатор, Дрессе, приятель большевицького російського посла в Берліні, Адольфа Йоффе.

Хоч сї вісти треба приймати з осторогою, то все таки вони стверджують, що рух в Німеччині проти мілітаризму зростає, що дає можливість до загального повстаня проти нього.

Нові заходи соціялістів в справі мира.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Телеграми з Амстердаму доносять, що провідник німецької соціялістичної більшости, Филіп Шайдеман, відїхав несподївано до Швайцарії, де має відбути спільну конференцію зі соціялістами австрійськими і з провідником голяндських соціялістів, др. Трельстрою. Надіють ся, що вони дадуть почин до нової офензиви мирової.

Змаганем соціялістів буде скликати конференцію провідників соціялістичних партій з держав обох воюючих груп, що має бути почином до скликаня в осени міжнародного соціялістичного конґресу.

Скликанем конґресу мають заняти ся соціялісти швайцарські. На се настають провідники соціялістів Шайдеман (Німеччина), Еленбоґен (Австрія) і Трельстра (Голяндія). Очевидно, що Берлін і Відень сприяють отсим мировим змаганям.

СПРАВА ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

ЖАДАНЯ ПОЛЯКІВ, ПРЕДЛОЖЕНІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ ЦІСАРІВ.

Територіяльні уступки і доступ до моря.

АМСТЕРДАМ, 22. серпня. — Телеграма з Відня до „Франкфуртер Цайтунґ" доносить, що мінімальні жаданя, які предложили були Поляки на недавній конференції цісарів в головній німецькій воєнній кватирі, були слідуючі:

1. Задержане теперішної границі на заході і влучене частини литовської території за відступлене трох литовських повітів зі сувальської ґубернії.

2. Доступ до Балтійського моря і зневтралізоване долішного бігу ріки Висли та зелїзниці, яка йде здовж неї, і признане міста Ґданьска (Данціґ) вільною пристанию.

3. Знесене теперішної австро-угорської адміністрації Польщі і перенесене фінансової і державної адміністрації на польське цивільне правительство.

4. Підвисшене сили польської армії на 20.000 жовнірів через безпроволочне покликане до військової служби рекрутів першої кляси.

5. Перенесене власти реґенції на архикнязя Карла Стефана, свояка бувшого австрійського цісаря Франца Йосифа.

Польські делегати мусїли відїхати ще перед конференцією.

ЛОНДОН, 22. серпня. — „Дейли Експрес" одержав з Амстердаму вісти, які вказують, що недавна конференція в німецькій головній кватирі викопала бездонну пропасть між Австрією і Німеччиною, полишаючи польські домаганя зовсім поза скобками.

Не лише, що між цісарями не прийшло до згоди, але навіть польські провідники, Радзівіл і Ронікер, яких так урочисто запрошувано, щоби прибули до головної кватири і предложили „гадку польського народу", зовсім не були на авдієнції у австрійського цісаря і були приневолені повернути до Варшави, заки ще відбула ся дискусія між обома цісарями над справою Польщі.

Правду про пантоміну, яку відіграно в головній німецькій кватирі, розкрив сам Радзівіл, заявляючи, що конференція не порішила остаточно польського питаня. В розмові з кореспондентом „Франкфуртер Цайтунґ", оповідав Радзівіл між иншим отсе:

„Нам позволено лише виявити свої бажаня перед німецькими державними мужами. Тільки всего. Не можна нічого зробити, заки не прийде до згоди між Берліном і Віднем. Чи прийде між ними до згоди, я не знаю, бо нам казали опустити головну кватиру ще перед приїздом цісаря Карла.

„Ми заявили німецькому цісареви, що Польща є за так званим австро-польським розвязанем. Цісар вислухав, але більше нічого в тій справі не говорено. Я вияснив також цісареви, що Польща вважає справу короля другої ваги, та що нас більше обходить справа наших границь і нашої армії. Але ми нічого не чули з німецької сторони, що могло би нам дати якусь підставу до зроблення якихнебудь заключень".

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917.).

Чорногорці злучили ся з Чехо-Словаками.

РИМ, 19. серпня. — Чорногорські війска заявили, що хочуть бороти ся побіч чеських полків на італійськім фронті, як се доносять вчинші вісти.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on August 23, 1918 as required by the Act of October 6, 1917).

БОЛЬШЕВИКИ ПРОГОЛОСИЛИ ВОЄННИЙ СТАН СУПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Петроградський консуль передав охорону американських інтересів норвеському консулеви.

ВАШІНҐТОН, 22. серпня. — **БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОГОЛОСИЛО ВОЄННИЙ СТАН ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, як се доносить урядова телеграма, яку одержав нинї департамент загр. справ від американського консуля з Петрограду.**

Телеграма петроградського консуля Імбрі є датована 2. серпня, але доперва нинї вона надійшла до департаменту загр. справ. Американський консуль доносить, що сейчас по проголошеню большевицьким правительством воєнного стану між Росією і Злученими Державами він здіймив американський прапор з будинку консуляту, замкнув консулят і передав охорону американських інтересів норвеському консулеви. . . . . .

Рівночасно з проголошенем війни большевицьке правительство допустило ся супроти Американців, перебуваючих у Петроградї, ряд насильств і переслїдувань. На щасте в Петроградї було під ту пору лише около 20 Американців. На приказ большевицьких властий переведено ревізії в помешканях Американців, понищено їх майно і одного Американця увязнено. Дальше видано осторогу, щоби всі горожани Злучених Держав опустили Петроград.

В тутешних урядових кругах не береть ся поважно виповіджени большевицьким правительством війни проти Злучених Держав, а то з тої причини, що большевицькі провідники не представляють цілого російського народу і ділають можливо в тім і подібних случаях лише яко німецькі агенти.

В Москві розстріляно кількасот офіцирів.

АМСТЕРДАМ, 21. серпня. — **З 15.000 офіцирів, яких увязнено в Москві, кількасот розстріляно,** як се доносить лист, писаний дня 14. серпня д-ром Альфоном Пакетом, якого зміст був оголошений у „Франкфуртер Цайтунґ".

Деяких офіцирів, котрі зреклись ся російського горожанства і зажадали німецьких або польських пашпортів, увільнено на жадане німецького генерального консуляту. Прочих умішено в таборі, обставленім гарматами. Положене, серед якого находять ся офіцири, не дасть ся описати. Між увязненими находить ся чимало бувших ґенералів і полковників.

Др. Пакет доносить дальше, що у Москві увязнено також кількасот англійських і французьких купців. **Надіють ся масового арештованя представників московської буржуазії. Коли в сей спосіб не вдасть ся удержати ладу,** пише дальше др. Пакет, **панованє терору з публичним виконуванем засудів смерти є неминуче".**

Увязнене вел. князя Павла Александровича.

АМСТЕРДАМ, 21. серпня. — Бувшого великого князя Павла Александровича арештовано на приказ большевиків, як се доносить телеграма з Москви до Берліна. Він був стриєм бувшого російського царя, Николая II, а батьком великого князя Дмитрія Павловича, який недавно був іменований почетним капітаном в англійській армії.

Большевики доносять про побіду над війсками аліянтів.

СТОКГОЛЬМ, 22. серпня. — Большевицькі війска посувають ся здовж ріки Онеґа, де оперують війска аліянтів, які висіли недавно в Архангельску, і відобрали від них село Пургасово, як се доносить урядовий звіт з головної кватири „армії робітників", датований в понеділок.

Головна кватира робітничої армії оголошує кождого дня звіт про хід воєнних операцій. Останний звіт зі „східного фронту" (знад Волги проти Чехо-Словаків) доносить про здобутє війсками большевиків зелїзничої стациї Кормовче та про відворот неприятеля в напрямі Казиша.

В околиці Казані відбуваєть ся завзята битва, доносить дальше урядовий звіт. Також в околиці Симбірска большевицькі війска посувають ся успішно наперед. У вівторок лотиські стрільці прийшли на поміч большевикам, яким грозила втрата важного моста над Волгою в околиці Казани.

Перші робітничі офіцири вислали до большевицького правительства на руки Николая Леніна телеграму, в якій складають приречене, що в обороні його і большевицького правительства будуть бороти ся до смерти.

Чехо-Словаки перенесли тіло бувшого царя на цвинтар.

ЛОНДОН, 22. серпня. — Німецькі часописи подають слідуючу телеграму зі Стокгольму:

„На приказ чесько-словацьких властий перенесено тіло бувшого царя Николая, яке було закопане в місци, призначенім для самовбийників, на посьвячений цвинтар і там його торжественно похоронено при співучасти тисячок людий з Екатерінбурга і околиці".

Большевики зрекли ся балтійських країв.

СТОКГОЛЬМ, 21. серпня. — Берлінський „Льокаль-Анцайґер" доносить, що савєтське правительство заявило формально свою безінтересовність супроти балтійських країв, які входили давнійше в склад російської імперії.

Др. Гельферіх не поверне більше до Росії.

АМСТЕРДАМ, 21. серпня. — Др. Карло Гельферіх, німецький амбасадор для Росії, який недавно прибув з Пскова до Німеччини по короткім лише побуті у Москві, не поверне вже більше до Росії.

Др. Гельферіх не годить ся з політикою проти Росії, яку веде теперішний міністер загр. справ, адмірал фон Гінце, як се доносить соціялістична часопись „Форвертс", покликуючи ся на півурядову часопись „Дайче Цайтунґ".

Трох соціялістів не приймило уряду німецького посла в Росії.

ЛОНДОН, 21. серпня. — Як се доносить берлінська часопись „Льокаль-Анцайґер", німецьке правительство робило німецьким соціялістам пропозицію, щоби котрийсь з них обіймив уряд німецького посла в Росії, але соціялісти, як Шайдеман, Еберт і Райзлер не приняли пропозиції і нині уряд німецького посла в Росії сповняє тимчасово теперішний правний дорадник амбасади.

Що німецькі соціялісти не згодять ся на зроблене їм предложене, то сього можна було загально надіяти ся, хоч би тому, що вони від часу берестейського мира остро критикували політику німецького правительства супроти Росії.

Большевики не можуть сповнити просьби папи щодо царської родини.

АМСТЕРДАМ, 21. серпня. — Телеграма з Москви до берлінського „Льокаль-Анцайґер" доносить, що большевицьке правительство повідомило у своїй відповіди, що воно не може сповнити просьби папи, а іменно позволити царській родині на виїзд до Еспанії. Яко причину подало большевицьке правительство те, що під теперішну пору комунікація між Москвою а місцевостию, в якій живуть члени бувшої царської родини, є перервана.

Ворожі становище Німців проти Жидів.

ПАРИЖ, 19. серпня. — Розпорядженє пруського міністра внутрішних справ забороняє польським і литовським Жидам вступати на німецьку територію. Жидівські націоналісти є через те сильно обурені проти „виповідженя Німеччиною війни Жидам".

Німеччина обвинувачує Поляків о антисемітизм, хоч в дійсности вона сама заборонює Жидам вступ до Німеччини. Про вороже відношенє Німців до Жидів свідчить також факт, що Жиди числять в Німеччині лише 1% півчас коли в Польщі є їх 10%.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized, July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		в місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноко число 3 центи.	

За кожду зміну адреса платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі мені-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda",
При висиланю замовлення належить долучити мені-ордер або чек.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS
MEMBERSHIP LABEL

„Котюзі по заслузі".

Свого часу **скрентонська „Народна Воля"** помістила статю під заголовком „Котюзі по заслузі". В тій статі було сказано, що українські війска зрадили Українську Центральну Раду, та що се ті українські війска винні, що большевики запанували були на Україні, а потім прийшли Німці. Цілий сенс тої статі був такий, що коли український нарід має таке війско, що зраджує У. Ц. Раду, то на ту неволю, яка тепер спала на нього з руки німецької військової партії, він собі заслужив. Одним словом — „котюзі по заслузі".

Не пригадуємо собі, аби хто з Українців денебудь публично ужив таких слів як „котюзі по заслузі" про свій нарід. Так говорять, чи то в приватній розмові чи в публичних писанях або бесідах, тільки про ворога; се вислів згірдливий, — однак лишім се на боці; припустім, що скрентонській „Народній Волі" все вільно. Нам ходить лиш о те, аби станути в обороні правди, в обороні українських жовнірів.

В передостаннім числі (99) „Свободи" була передрукована статейка з **київської „Народньої Волі"** п. з. „Геройство українського вояка". В тій статейці був лист одного українського жовніра з північно-західного фронту (коло Риґи, на полудневий захід від Петроґраду), **ще з часу перед заключенем берестейського мира.**

Як звісно, тоді там стояло дуже богато українського війска, яке хотіло вертатись на Україну та боронити її, але, як показуєть ся, **большевики його не пускали та розоружували.**

Згаданий вояк в листі писав так:

„Не жалійте тих, що обявили Вам братовбийчу війну. Може се примусить нашу мерзоту, що згубила Росію, опамятатись. Нехай страшні наслідки їх несьвідомости і зьвірства, — наша кров, кров людий, яких сї душогубці післали проти України, — впадуть на їх голови.

„Не здавайтесь же слабим безумцям... **Я так хочу на Україну! Не пускають".**

Зноваж київська „Народня Воля" від себе так ще пише про сю справу:

Як відомо, українські війска, що стояли на московськім фронті під Ригою, рвались на Україну, як почули, що на Київ суне хмара московських банд і війска. Одначе Українців не пускали, про що згадує сей вояк у листі. Деякі українські відділи таки вирвали ся з північного фронту, **одначе їх задержано на границях України і над ними вчинено страшні насильства.** Найогиднійший злочин повнили Москалі над Українцями в місточку Рославль, на полудне від Смоленска. Там задержано один український відділ і повбивано. Українським офіцирам виколювано очи, а таксамо тим українським воякам, котрі із слізми в очах благали помилуваня для невинних офіцирів.

Як зачав ся наїзд на Україну з півночи, ціле північне крило, де було богато Українців, лишило ся без хліба, якого Україна доставити не мала способу. Богато тоді ратувались від голодової смерти, як хто міг.

Слова київської „Народньої Волі" є найліпшою відповідию на слова скрентонської „Народної Волі" у її статі п. з. „Котюзі по заслузі".

Ми нарочно подали їх отсе і зіставили, аби наш загал пізнав, як неслушно скрентонська „Народна Воля" осуджує жовнірів з України.

ХТО БУВ НА УКРАЇНСЬКІМ ВІЧУ В ШІКАҐО?

В „Народній Волі" **читали ми слова о. Миколи Струтинського**, що на **„славянське віче"**, яке шікаґовські Українці уладили були дня 30. мая с. р., запрошено було від Поляків **„щирого демократа і прихильного Українцям, п. Смульского".** І дійсно п. Смульский був на тім вічу і промовляв і проголосив там разом з о. М. Струтинським „славянську єдність".

Доси ми знали, що сей Смульский є одним з польських лідерів у Злучених Державах, але про се, що він нібито щирий демократ і прихильний Українцям, ми вперве почули від о. Струтинського.

Аж ось тепер ціла справа зі щирим демократизмом і приязнию Смульского для українського народу вже виясьнилась.

Польська ґазета **„Дзеннік Звйонзкови"**, яка виходить в Шікаґо, Ілл., подає звіт про конференцію з **Маріяном Сейдою**, котрого вислав до Злучених Держав **„Польскі Комітет Народови" з Парижа,** аби повідомив американських Поляків про діяльність того „Польського Комітету Народового". Той париський **„Польскі Комітет Народови"** є під командою найзавзятійшого вшехполяка Романа Дмовского, котрий є його предсідателем, а стоїть він в тісній звязи з американським так званим **„Видзялом Народовим"**, який знова є під командою звісного Іґнаца Падеревского. І тому той висланник з Парижа приїхав до того „Видзялу Народового". Зараз же Падеревский скликав екзекутиву „Видзялу Народового", яка ще зветь ся „Комітет Виконавчи Видзялу Народовего" і так відбули ту конференцію, на якій Сейда зложив звіт.

І тут власне зачинаєть ся ціла історія.

Довідуємо ся, що презесом того „Комітету Виконавчого" є ніхто инший, а **власне п. Смульский.**

Отже він, яко презес, отворив конференцію і дав слово Сейді.

Значить — той пан Смульский є головою екзекутиви тої вшехпольської організації Падеревского, що стоїть у тісній звязи з вшехпольською організацією Романа Дмовского в Парижи.

Але міг би хто сказати: „Е, та ще не знати, які то по правді ті польські організації; може то дійсно демократичні і прихильні українському народови!"

Отже, аби не було сумніву щодо сеї „демократичности і прихильности для українського народу" у п. Смульского і компанії, послухаймо, що на тій конференції в Шікаґо говорено в справі українського народу.

Отже після звіту „Дзенніка Звйонзкового" Маріян Сейда так представив політичну програму „Польського Комітету Народового" в Парижи:

„Програма Комітету обіймає також цілу Галичину. **Східної Галичини, котра цілі століття належала до Польщі, котрої культура є польська (!!?), котрої столиця має 85% (!!?) польського населеня, не зречемо ся, але ми готові признати Українцям у себе повні „національні права".**

Дальше той Сейда заявив, що його і Дмовского Комітет париський не лише хоче цілої так званої „російської Польщі" **разом з Холмщиною,** але додав отсі слова:

„Комітет виказує державним мужам, політикам і редакторам, **яку силу представляє польський елемент на Поділю і Волині, а також в західній Білоруси".**

Отже ясна річ, що як **„Комітет Народови Польскі"** з Парижа під командою славетного Дмовского так теж і польський **„Видзял Народови"** в Злучених Державах, що стоїть під командою Падеревского і Смульского, **хоче загарбати українську східну Галичину і Холмщину в польську неволю, а крім того в ту неволю, яку Поляки звуть „культурою польською", забагає також запроторити навіть Волинь і Поділє.**

Отсе є „щирі польські демократи і приятелі українського народу"!

І такого то власне „щирого демократа і приятеля українського народу", п. Смульского, запрошувано на „славянську шопку", уладжувану Українцями в Шікаґо, Ілл., дня 30. мая с. р. та позволено йому промовляти...

СОЛІДАРНІСТЬ.

Солідарність се така проява, що не боїть ся сили. Солідарність є сама силою. Проти солідарности може бороти ся лише солідарність. Дезорґанізація, слабота, неміч — усе те гине при стрічі із солідарностию. Навіть насильство є безсильне супроти солідарности. І тому солідарність є чимсь великим, чимсь найдорозшим в житю людий і народів. В котрій партії панує солідарність, та партія верховодить; котрий нарід є солідарний, той розказує другим.

Минувшого понеділка в Ню Йорку вибух бойкот продавців ґазет проти двох тамошних ґазет, видаваних Віліямом Рандольфом Герстом. Продавці кажуть, що Герст богато від них вимагає і тому вони мусять його знищити. Сказали явно-славно, що хочуть знищити Герста. Поставте себе тепер в положенє Герста. Хоч він сильний, має сильні ґазети, є великий богач, але що з того? Проти нього йде сила. Всі продавці, як один, сказали, що не будуть продавати його ґазет. В такім случаю і найсильнійший мусить подати ся. Бо вже тимсамим, що його ґазети не розходять ся, він тратить всяку силу.

Стало ся однак инакше. В обороні Герста станули всі инші ґазети, крім одної, „Трібюн". Підозрівають, що сей бойкот мав політичний характер. В нюйорськім стейті надходять вибори, а Герстові ґазети є могучим чинником. І власне тому противники демократичної партії, яку попирає Герст, боячи ся його, хотіли знищити сю силу. Та не вдало ся. Видавці инших ґазет заявили, що коли продавці не будуть продавати Герстових ґазет, вони не дадуть їм своїх. І що стало ся? — Бойкот не вдав ся, бо проти бойкоту стала с о л і д а р н і с т ь.

Цікава також ся солідарність. Герст не має між нюйорськими ґазетами нїодного приятеля, а мимо того в конечній годині вороги подали руку свому ворогови і виратували його з нещастя. Чому се між нюйорськими ґазетами наступила така солідарність? Бо вони знають, що коли не буде між ними солідарности, то кождій з тих ґазет грозить заглада. Нині продавці знищать Герстову ґазету „А м е р і к е н", завтра знищать „Таймса", позавтра „Ворлд" і т. д. Вони знають також, що коли завтра продавці почнуть бойкотувати „Таймса", то Герстів „Амерікен" стане в обороні „Таймса".

Ще инший примір солідарности. В Одесі власти запровадили на ґазети сильну цензуру. Редактори всіх 11 одеських ґазет зібрали ся на наради і ухвалили вислати до правительства протест проти строгої цензури. Коли ж правительство не згодило ся полекшити цензуру, всі одинайцять одеських ґазет перестали виходити одного дня. Не помогли заходи правительства, яке хотіло перекупити одну ґазету, щоби в той спосіб мати в Одесі бодай одного представника, який говорив би з мешканцями кождого дня. Ані один видавець не хотів дати ся перекупити. Не помогли також насильства і погрози правительства, яке казало, що коли ґазети будуть провадити страйк, воно заборонить видавати їх раз на все, а на їх місце заложить кілька своїх ґазет. Нїщо не помогло. Представники преси заявили правительству, що від своїх домагань не відступлять. Страйк тривав кілька днів, а відтак ґазети почали знова виходити. Видно, правительство зробило якісь уступки.

В обох наведених висше случаях побідила солідарність. І солідарність все побіджала, побіджає і буде побіджати. Солідарна партія виходить побідником при виборах, а солідарний нарід побиває і розмітує своїх ворогів. Тому солідарности нам треба, Українці, а розвіють ся хмари ворожі над нами.

ХОЛМСЬКЕ ПИТАНЄ.

УРЯДОВИЙ ДОКУМЕНТ.

Під датою 12. червня 1918 р. український міністер заграничних справ вислав до австро-угорського міністра заграничних справ слідуючу ноту:

До цісарсько-королівського міністра заграничних справ.

Питанє про будучу приналежність областий Холму і Підляша порішено в принципі договором в Берестю і додатковими условіями, які підписали репрезентанти України та Австро-Угорщини щодо відносин тих областий до України. Тільки дефінітивних границь холмської области не установлено. Сї границї має установити мішана комісія, що має бути установлена на підставі условій з 4. марта, на основі етноґрафічних даних та бажань населення. Перед заключенем мира холмська область була вчасти занята німецькою армією, а вчасти австро-угорськими військами. По заключеню мира українське правительство іменувало комісаря для областий Холму і Підляша. Німеччина позволила згаданому комісареви сповняти свої обовязки в занятій території. Та положенє є зовсім инакше в території занятій Австро-Угорщиною. Цивільні та мілітарні власти не тільки не позволили українському комісареви сповнити своїх обовязків, але й змінили попередний стан в Холмщині на користь Польщі.

Цісарсько-королівський міністер заграничних справ не міг бути несьвідомий того, що з початку цьвітня сего року відбували ся вибори до польської ради стану в повітах Замостє, Краснистав, Білгорай, Томашів і Грубешів і що вибрано в них Поляків Ходавского, Яблоньского і Модішевского. В тімсамім місяці рада реґентів одобрила заведенє трибуналу і признанє сего трибуналу для повітів Замостє, Білгорай, Томашів і Грубешів. Не досить того. Ми довідали ся, що в пашпортах, які видають австро-угорські військові власти мешканцям холмської области, називає ся їх приналежними до польської держави. Остаточно мешканців холмської области, яких вислано підчас війни, не допущено ще назад до дому, а польські урядники впроваджують на їх місце польських кольоністів. Всі ті факти вказують, що попереднього стану холмської области не змінено в сенсі вказаним договором мира. Се, що діеть ся тепер в тій области, не веде в ніякім разі до лучшої розвязки питаня про Холмщину поміж Україною, Австрією і Польщею.

Основуючи ся на точці погляду мирового договору і вважаючи на запевненя, які давали репрезентанти цісарсько-королівського австро-угорського правительства в инших договорах, підписаний має честь в імени правительства української держави звернути увагу цісарсько-королівського міністра заграничних справ на висше вичислені факти і виразити надію, що цісарсько-королівське австро-угорське правительство поробить відповідні кроки, аби скасувати все те, що запровадила Польща в холмській области, аби всі мешканці краю могли безпроволочно вернути назад підчас війни і аби іміґрація Поляків в холмську область була спинена.

Київ, 12. червня 1918.

(Підписано) Дмитро Дорошенко, голова міністерства заграничних справ; Лоський, голова департаменту; Надія Суровцова, завідателька політичного відділу.

Примірники сеї ноти переслано репрезентантам инших чужих правительств.

ПОЛЬСЬКА ЦЕНЗУРА І ПРОТЕСТ ХОЛМЩИНИ.

Друкуємо протест Виконавчого Комітету холмської области, підчеркуючи уступи, які сконфіскував в українських ґазетах в Галичині австрійський цензор, але які нам вдало ся перебрати з тексту, що появив ся в пресі у Києві та в українських видавництвах у Відни.

Ся ріжниця вказує ясно, що цензори у Львові є під управою і впливом Поляків і показують ся рішучими ворогами Українців, піддержуючи польські імперіялістичні апетити наперекір праву народів розпоряджати собою.

Протест Виконавчого Комітету холмської области.

Берестейський договір признав области Холму та Підляша для України. Підставою сего міжнародного акту була тверда воля населення зеднати свій край і своє політичне житє з републикою. Се бажанє виражене вже було на зїзді делеґатів холмської области, зібраних у Києві на 25. і 27. серпня 1917 р., і доказане офіціяльною статистикою. Берестейський договір установив головні точки західної границї між Україною і Польщею, але ся розвязка не вдоволила польських шовіністів. Вони ужили всіх можливих способів, аби посунути східну границю Польщі, уряджуючи сим робом насильство над більшостию населення области та спричиняючи для України втрату части її території. Через протести польських імперіялістів заключено 5. марта 1918 р. додатковий договір, на підставі якого західна границя України може бути змінена і посунена назад дальше на схід, ніж показує лінія установлена в Берестю, беручи на увагу місцеві обставини. Невластивість сего додаткового договору містить ся у факті, що він говорить тільки про посунене границї на схід, підчас коли етноґрафічні відносини вимагають, аби її посунути в деяких місцях на схід, а в деяких місцях на захід, як пр. в повітах Білгорай, Константинів, Соколів, або де лежить Дорогичин, в якім в давних часах коронував ся Данило, король Галича і Волини.

Та як би воно не було, українське населене областий Холму і Підляша вважало се полагоджене (зі згаданими поправками) за найлучший спосіб осягненя сусідського порозуміня між обома народами і було приготоване приняти наслідки сего додаткового договору. Щодо Польщі то вона, хоч ще й неуформована в державу, заняла цілком відмінне становище і зачала вже кувати кайдани, аби скувати свого сусіда і брата. Мріючи про велику независиму Польщу від моря до моря, польські шовіністи роблять всі старання, аби дістати від Відня та Берліна дозвіл на анектоване Холмщини та Підляша.

Щоби дістати основу для тих претенсій, Поляки зачали ще в 1915 р. денаціоналізувати населене холмської области і в тій їх діяльности, на жаль, помагали їм австро-угорські власти. Отже вони позакладали польські кольонії в середині території, з якої виселено Українців. Вони позамикали українські школи і поусували учителів. Вони приневолили українські діти ходити до польських шкіл. Вони цілковито заборонили доступ до области образованим Українцям з Галичини, а передівсім духовеньству.

Аби заспокоїти релігійні потреби населеня, вони спровадили румунського попа, що знає дещо по польськи, а нічого по українськи. Вони позакладали харчеві магазини в ріжних православних церквах.

Вони часто грозили населеню зорганізованем ночи св. Вартоломея, аби приневолити його, щоби називало себе польським. Були инші приміри переслідуваня за помочию ще инших метод.

Ся ганебна діяльність „польських патріотів" зачала була вже поширювати ся на Підляше, де пр. вони засудили на смерть в Дрехові унїятського попа Кота за його українську пропаґанду. Однакож сю підпольну роботу спинили німецькі власти, що боронили інтереси місцевого українського населеня.

Остаючи завсіди під впливом польських шовіністів, Австро-Угорщина отягала ся доси з ратифікованєм берестейського договору. Сила українських властий признана в Підляшу, не є ще признана в Холмщині. Виселенці не мають права вернути до своїх сіл. Сотки тисяч тих нещасливих людий чекають на порозі свого рідного краю і вмирають з голоду, холоду та заразливих недуг.

Поляки, видимо, глузують собі з них та потішають себе думками, що се заставить тих людий приняти польську народність. Вони з цинізмом вважають се за перший крок в напрямі утвореня великої імперіялістичної Польщі. Послідним відгомоном шовіністичних вчинків польських політиків була заява барона Буріяна підчас його гостини в Берліні. Він заявив ся там за прилученем Польщі з областями Холму та Підляша до австро-угорської монархії. Яке є значінє такої заяви після заключення договору в Берестю, а спеціяльно після заключення додаткових договорів, доданих на домаганє Австрії і підписаних повновласниками Австрії?

Се є обида і наруга не тільки для українського населеня Холмщини, але й для цілого народу.

З твердим переконанєм, що наша відозва буде вислухана, Виконавчий Комітет холмської области, який має за задачу оборону інтересів сеї области і Підляша (задача, припоручена йому висше згаданим зїздом делеґатів), відзиваєть ся до цілого сьвіта і звертає увагу усіх на вчинки та інтриґи Поляків, які поклали собі за ціль знищене українського руху в холмській области, а що не може мати иншого наслідку над спричинене нових нещасть для українського населеня, що вже стільки перетерпіло від війни і примусового вигнаня. Комітет протестує рішучо **проти упередженого становища Австро-Угорщини в сїй справі** і взиває всіх свобідних горожан, аби висловили справедливий суд. Рівночасно комітет взиває українське, німецьке і инші правительства, що співчувають справедливим домаганям більшости населення, і просить їх уклінно:

1. Щоби питанє про области Холму і Підляша було полагоджене як найскорше згідно з принципами берестейського договору.

2. Щоби мешканці тих областий, які вже стільки витерпіли, дістали раз спромогу вернути домів і відзискати посіданє свого майна та взяти ся до спокійної праці, відкидаючи таким робом раз на завсіди несправедливі претенсії Поляків до сих українських земель.

Київ, 15. червня 1918.

ПІСНЯ.

(Присьвячую М. Б.).

Де поділись тії очи,
Що так гарно сяли?
Де поділись тії брови,
Що вінком лежали?
Чи тернові ті очи
Де зорями стали?
Чи ті рівні чорні брови
Від вітру злиняли?
Змарніли ті ясні очи
Від лихої долі;
Розвіялись чорні брови
Вітром десь по полі.

Десь їх носить буйний вітер
І сьміють ся вороги,
Та десь плачуть очи другі —
Вони для них дорогі.

Ярема Лірник.

ДОРОГА ДО МИРА.

Незалежність жадної держави не є забезпечена, свобода жадної індивідуальности не є певна, доки не розібєть ся і не розторощить ся мілітарного деспотизму, який держить німецький нарід у своїх зелізних кліщах, — каже американський міністер заграничних справ, Роберт Ленсінґ, в серпневім виданю журнала „Гуманітаріян". — З такою силою не є можливі дальші відклики до справедливости, до морального почутя, до чести. Є лише одна дорога до приверненя сьвітового мира, а се поконати оружем фізичну силу німецького мілітаризму.

Коли ентузіязм і запал можуть запевнити нам поводженє, тоді ми, Американці, не маємо причини обавляти ся, не маємо потреби сумнївати ся в результат конфлікту. Але ентузіязм і запал не є ще всім. Вони мусять бути основані на глибокім переконаню про справедливість нашої справи і на незломній вірі, що бог війни скріпить силу того, хто воює за слушність. В годині ґвалту і нещастя, коли чоловік стає лице в лице зі смертию в її найстрашнійших формах, той бог не опустить того, хто в нього вірить. Се дієть ся в такім часі, коли відкривають ся вічні ріжнородности. Се дієть ся тоді, коли чоловік розуміє, що істноване є щось більше ніж житє і що над нами чуває Всемогучий і Милосерний. Тоді стоїть ся в боротьбі непохитно і без страху.

В узлі, який нині вяже демократію Нового Сьвіта з демократією Старого Сьвіта, лежить надія, одинока можлива певність для будучих поколїнь, що принципи справедливости, які вяжуть разом всі народи в поступі і мирі, будуть ненарушені.

Коли би сей узол спільної цїли урвав ся, або коли би демократії сьвіта упали вборотьбі проти мілітарної сили Прусії, цивілізація знова повернула би в стан темноти і гнету, відки вихід на повне сьвітло свободи коштував людство многі віки.

ВІДВАГА.

Найбільше спонуки до творчости дає відвага. Витривалість і терпеливість дають силу і постійність змаганям, а відвага рішає про початок праці. Брак відваги є часто причиною, що понехуємо найліпші наміри і пляни, які можна би нераз дуже легко здійснити. Щоби доказати се твердженє, наведемо кілька прикладів: Греки в старинних віках мали відвагу станути до боротьби з величезною фльотою перського короля Ксеркса, хоч самі мали маленьку атенську фльоту (кораблї) і виратували вітчину від Перзів в хвилі, коли ціла Греція побоювала ся за своє істнованє. Досить згадати, що відважний чоловік входить до клїтки тиґрів, а боязкий чоловік боїть ся навіть підійти до клїтки. На жаль, відвага не дуже поширена серед нашої суспільности. Брак відваги даєть ся всюди відчувати, а найбільше в економічнім житю. Наш нарід убогий не тому, що нам бракує капіталу, але головно тому, що брак відваги усуває у нас підприємчивість. Кождий з нас радо піде утертою дорогою, де, як йому здаєть ся, не наразить свого маєтку на втрату, але не відважить ся на непевність, на ризико, коли шукає нових доріг, коли хоче завести щось нове в господарстві. Коли би ми схотіли оглянути ся довкола, то найшли би богато доказів, що богато становищ могли би ми заняти, але не можемо здобути ся на відвагу заняти їх, бо побоюємо ся невдачі. Тимчасом приходять инші відважнійші чужинці, забирають нам становища, а ми волимо попристати на малім, не доїсти, не доспати — тільки з побоюваня, щоби не втратити сього, що маємо. Наші народні провідники мусять мати відвагу, стоячи в обороні інтересів свого народу. Без їх відваги, без любови вітчини, не було би відродженя нашого народу. Без них український нарід не станув би до боротьби зі сусідами.

Чим меньше хто знає, тим більше він є підозрілий.

Деякі люди є так заняті шуканем праці, що не мають часу працювати...

Чоловік, який каже, що він ніколи не робить блудів, не знає сам себе.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Подаєсь до відома головній старшині, що засідане Січової Організації відбудесь дня 25. серпня с. р. в Укр. Народнім Домі, під ч. 217-219 I. 6-та улиця в Ню Йорку, о год. 9-тій рано з слідуючим порядком:

1) Звіт Січової старшини.
2) Справа Січового органу.
3) Справа поширеня Січового руху в Америці.
4) Справа головного Січового здвига на рік 1919.
5) Внесеня і дискусії.
6) Замкнене засіданя.

П. Задорецький, отаман.
И. Шаровський, писар.
96-01

ДОПИСИ.

З TRENTON. N. J.

Національне почуте.

Весь український загал тут на земли Вашінґтона за покликом своєї преси взяв ся був горячо до приготованя на виступ 4. липня. Кожда громада, група, а навіть гурток Українців, поселених в даній місцевости, старав ся по змозі приготовитись до виступу, дати до пізнаня иншим народностям, а особливо Американцям, що ми, яко українська нація, цінимо той день, в котрім тутешна република одержала свободу, і при тій нагоді тішимо ся, що й ми стали вільним народом.

Українці в день 4. липня б. р. дали ся пізнати чужинцям так, як ніколи доси. З того для нас наука, що живий образ зробить далеко більше ніж мертве слово...

У нашій місцевости жиє около 1000 Українців, а в поході в День Независтмости взяло участь заледви кількасот осіб. Головною причиною тої несолідарности і недостачі національного почутя є брак своєї української церкви, котра в таких випадках робить дуже богато. Другою причиною сього — то те, що деякі Українці роблять ся „спортами"; мовляв: я працюю разом з Англійцями, то представляю себе теж за Англійци. Третою причиною треба вважати кацапство тутешних церковних властий. Коли загальний комітет хотів роздавати під церквою летючки про український похід, то церковні паламарі порозганяли наших людий, а „пан превелебний" хотів їх навіть арештувати.

Помимо всіх тих перешкод наші Українці пописали ся підчас паради як найкрасше. Куди ми переходили зі своїми таблицями, на котрих було написано по англійськи: „Всьо для вуйка Сема" і „Українська нація в Трентоні", — то всюди публика витала нас рясними оплесками.

На сім місци належить ся подяка членам комітету і взагалі всім тим, котрі чимнебудь причинили ся до гарного відсьвяткованя Дня Независимости. Тутешні Українці заслугують на признане за те, що заховували примірну карність підчас маршу. Не даром же сам маршалок походу сказав: „Честь і слава Українцям у Трентон!"

Василь Гасій.

—o—

З PAINESDALE, MICH.

Чому ми бідні і понижені?

Минулої неділі я постановив зорганізувати новий відділ до У. Н. Союза. Я попросив усіх наших людий, аби зійшли ся о 2-ій годині у призначене місце, до дому Михайла Андрущишина. Всі сповнили се радо і я промовив до них, які користи мають члени У. Н. Союза. Кождому я витолкував, що було треба, зосібна і всі на тоє пристали. Зараз вписало ся 10 членів і вибрали відповідних урядників. Кандидати на членів повиписували декларації вступу, вибрали назву для товариства і на другий день мали в означеній годині зійти ся всі до лікарських оглядин.

Прибув лікар і я повідомив його, що є кількох людий до оглядин. Лікар поспитав, якої вони народности. Була відповідь, що се Українці. Він був дуже вдоволений, що почув про Українців, бо хоч наші люди працювали тут може і кількадесять літ, то кождий зачисляв себе до Поляків, а до своєї народности не признавав ся.

Лікар похвалив наших людий за се, що вступають до своєї організації і зажадав від кожного $1.50 за оглядини і за свій труд. І що з того вийшло?... [illegible] осіб згодили ся заплатити лікареви його належитість, а [illegible] як наробили крику, що не будуть платити доктора, то лікар аж настрашив ся і питаеть ся, що вони хочуть. Я йому сказав, що вони не хочуть платити, бо то задорого; най Союз їм пришле на оплату лікаря.

Так вони заявили і пійшли домів, а я набрав ся встиду, що наші люди уміють зробити з когось дурня. Але я їм не дивую ся, бо з них ще жаден не мав часописи у своїх руках, а котрий прийде до роботи, то питаеть ся Поляка, що пише його часопись. Поляк розкаже, що вичитає в своїй ґазеті і питаєть ся, що пишуть їх часописи. А вони відповідають, що їх часописи в Америці не виходять! І чи можна що з такими людьми порадити?

Нераз я питаю ся їх, длячого не передплачують українських часописий. Прецінь в Америці виходить богато українських ґазет. На мій запит я дістаю відповідь, що їх діди і тати не читали, то й вони будуть без того жити. Ну, і що порадите з нашим темним народом?

Встидайте ся того, бо тепер не той сьвіт, що був перед кількасот роками. Тепер непросьвіченому чоловікови так тяжко жити, як рибі без води.

Отже вступаймо громадно до У. Н. Союза і передплачуймо українські часописи, а станемо нарівні з другими народами і сьвіт буде з нами числити ся. Робім віча і маніфестації, а тим способом стягнемо ся всі до одної сьвідомої громади. Кличем до злуки нехай буде: Бог і Україна!

Семен Грабінський.

—o—

З JERSEY CITY. N. J.

У відповідь А. Зарічному.

В числі 187-мім „Америки", з дня 20. с. м., находимо вступну статю під заголовком „Закладаймо Січи Провидіня", написану чоловіком, який з незвісної причини не підписуєть ся своїм правдивим іменем, але видуманим: А. Зарічний. Авторови згаданої статі не подобаєть ся, що екзекутивний уряд „Січової Організації Українців у Злучених Державах" має відбути своє засідане дня 25. с. м., то є в неділю, та ще о годині 9-тій рано. Не подобаєть ся йому також, що згаданий уряд не розпочинає свого засіданя Службою Божою. Щоби поставити таки на своїм, А. Зарічний радить відложити збори на „Лейбор Дей.

У відповідь А. Зарічному я скажу ось-що:

Відкладати наради без жадної причини ми не думаємо. А. Зарічному певно звісна українська пословиця: „Лише сир добрий відкладаний". Отже як Ви, пане дописувателю і організаторе Січий Провидіня, потребуєте відкладаного сира, то собі відкладайте. Нам такий сир не смакує, тож нам його не райте.

Урядники Січової Організації в Злучених Державах працюють для своєї організації не за гроші, а зі щирого серця. Сі люди — се робітники, які працюють на щоденний хліб, аби удержати ся при житю, отже мають повне право вибрати на свої наради такий день, в якім вони є цілковито вільні від праці, а в якім зі щирого серця і без найменьшого докору зі сторони загалу можуть працювати в користь тої організації, яка дійсно має бути підвалиною розвитку тілесного й умового будучого поколіня. Ми, Січовики, не йдемо ані проти церкви, ані проти релігії. Не церква становить і заступає нарід, але нарід творить і боронить ту церкву. І вже хочби лише з тої причини ми не повинні іти проти церкви, бо се також народна організація, яка є власностию народу.

Але ми виступаємо і будемо виступати проти тих неробівлінюхів, які з народу живуть, а в заміну за се тикають йому „дулю" під ніс. Ми йдемо проти тих, котрі назверх удають сьвятих, а в нутрі є фарисеями і бажають, аби наш нарід все оставав ся в темноті. Вони, замісць загрівати нарід до просьвіти через читанє книжок і часописий, кажуть йому те все занехати, кинути, бо то нічого не варта. Після їх гадки нарід має ходити лише до церкви і там давати датки, бо тільки датками можна буде все осягнути. І з тої то причини А. Зарічний накликає читачів „Америки" до закладаня Січий Провидіня.

Закладайте, робіть роздор, як можете, межи нашою молодіжию! Ми не злякаємо ся! Ми сьміло двигнемо прапор, котрий, кажете, що ми зневажаємо, і підемо тимсамим шляхом, яким ішли наші прадіди Запорожці, до поступу, просьвіти, двигненя українського народу з неволі темноти. Сей прапор стане нам до помочи в здвигненю Української Народної Републики, а тут в чужині до вщіпленя в молоде поколіне чувства американського горожанина і як найлучшого Українця! Тому нехай живе „Січова Організація Українців у Злучених Державах! Ганьба і встид тим, котрі вносять між нарід роздор і радять закладати Січи попівські, а не чисто народні.

До Тебе-ж, українська молодіжи, кличу: Вступай в Січові ряди, і грудь при груди стань сьміло до праці в хосен нашого бідного поневоленого народу. Поможи розірвати вікові пута, отвори очи незрячим і йди на стрічу сонцю золотому. Тяжка се дорога, але сьміло вперед! Стань до ревної й витривалої праці з Богом, однак не по фарисейськи, а тоді Твоя побіда.

Тому вперед! Правдиві українські провідники ішли, ідуть і будуть іти нам з помочию, бо вони знають, що сьвідома молодіж — се сьвітла будуччина народу.

Гей, молод-хлопче, позір май,
Гей, та до Січи приставай;
Гей, бо за Січ нам дорога,
Гей, як та мати всім одна!

Лука Стахурський.

ПОКЛИК

ДО ХВАЛЬНИХ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І ВСІХ УКРАЇНЦІВ В БРІДЖПОРТ, КОНН.

До праці! Бо пора вже остання! Нехай бріджпортські Українці не будуть вже тими останними. Бачимо, що другі місцевости вже свої задачі сповняють, а ми ще спимо. Пробудім ся і зачинаймо працю, до якої кличе нас наш народний обовязок. Тож 2. вересня с. р., то є на „Лейбор Дей", о годині 3-тій пополудни, зійдім ся на спільну нараду, що відбудеть ся в „Богеміен Гол" ч. 500 Галлет стр. Зійдім ся всі як один! Не повинно бракнути ані одного! Виберім собі спільний комітет, котрий мав би за задачу працювати для добра загального, як примір 4-тої позички свободи тут в Бріджпорті, і у всіх справах, які ми йому приворучимо.

В. Венгринович.

ПОЗІР! ПІТСБУРҐ, ПА. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА"

— відбуде ся —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1-го ВЕРЕСНЯ 1918 Р.

в парафіяльній гали, при 7-ій улиці, С. С. Пітсбурґ, Па.

В ПАМЯТЬ ІВАНА ФРАНКА

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

Початок точно о годині 7.30 вегер.

Чистий дохід на будову Українського Народного Дому.

ПРОГРАМА:

ЧАСТЬ I.

1. Вступне слово .... о. Е. Сидоряк
2. „The Star Spangled Banner" .... хор мішаний
3. Кониський-Лисенко: „Боже великий единий" .... хор мішаний
4. Франко: „Наймит", деклямація .... п-ні М. Урбан
5. Шашкевич-Вербицький: „Не чужого ми бажаєм", дует .... п-ні Т. Онишків і п-ні П. Яц
6. Шевченко-Воробкевич: „Думи мої" .... хор мішаний
7. Шевченко-Лисенко: „Ой Дніпре, мій Дніпре", сольо барітон .... п. В. Маліевич
8. Франко: „Розвивай ся ти високий дубе", деклямація .... п-на М. Будник
9. Конисько-Ніжанковський: „Люблю дивитись", дует .... п. Іван Ганяк і п. В. Маліевич
10. Франко-І. Г.: „Даремне пісне" .... хор мішаний

ЧАСТЬ II.

11. Відчит: Про житє і діяльність Івана Франка .... п. Лука Вантух
12. Шевченко-Воробкевич: „Ой чого ти почорніло" .... хор мішаний
13. Лепкий: „В сьвіт за очи", деклямація .... п. Іван Яц
14. Федкович-Ніжанковський: „Гуляли" .... хор мішаний
15. Шевченко-Бонковський: „Карі очі", сольо сопран ..... п-ні Т. Онишків
16. Воробкевич: „Зазвенімо" .... хор мужеський
17. „Де ти бродиш, моя доле", дует .... п. Горошко і п. А. Вантух
18. „Ой вербо, вербо" .... хор мішаний
19. Франко: „Пробуди ся, встань народе", деклямація ..... п-на А. Костишак
20. „Козаченьку куди йдеш" .... хор мішаний
21. Закінчене: „Вже воскресла Україна" .... хор мішаний

Всі соля і дуети відспіває ся в супротоді фортепяна. Всі хорові пісні виконає хор Тов. „Українська Громада". — Дірігент хору: Іван Ганяк.

Чесний український загал з Пітсбурґа і околиці, отсим запрошуеть ся до ласкавої участи. 100-01

ФІЗИЧНІ ПРИКМЕТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Ріжниці між Українцями, а Поляками і Москалями.

Антропольоґія є наукою, що досліджує, серед яких відносин жили люди, як мішали ся одні раси з другими, які фізичні прикмети мають одні і другі народи і т. п. Се наука дуже недавна, бо почала ся не більше як перед стома роками. Тому матеріял зібраний антропольоґами ще дуже неповний.

Як ми ділимо людий на держави, або на нації після політичної приналежности, або мови, так антропольоґи ділять людий на ґрупи і раси після прикмет їх тіла. Вже на перший погляд бачимо, що пр. Москалї відмінні від нас, що відмінні Жиди, Італїйці. Однакож учені приглядають ся на кожду прикмету і кожду рису окремо, порівнюють, міряють, отже бачать ще ліпше, що людий можна поділити на ґрупи після прикмет їх тіла.

Колиб один нарід не мішав ся з другим, то кождий чоловік з того народу був би до другого дуже дечим подібний — як волосем, очима, формою голови, зростом і т. п. Колиж одна раса мішаєть ся з другою, то нарід тратить свої власні прикмети і прибирає прикмети мішані.

Нині чистих антропольоґічних рас майже нема, хиба десь по недоступних закутинах землї. Найбільше цивілізовані народи найбільше поміщані — як Французи, Анґлїйці, Еспанці, Італїйці, Німці. Між ними знаходимо ріжні типи людий — Француз може бути подібний до Німця і противно — хоч і там переважає котрийсь один тип в ріжних сторонах.

Не те можна сказати про східну Европу, а головно про Українців. Український нарід майже не має чужих домішок і тому творить фізично один нарід, одну расу. Історія так складала ся, що Українці не жили з другими дружно, ані другі їх не поневолили чисельно, де би український нарід міг з другими змішати ся.

Досліди над будовою тіла почали ся на Україні перед більше ніж 100 літами, однакож провадили ся без пляну і небогато виясними. Допервa пізнійше зібрано богато матеріялу. Найбільше на тім поли працювали Гоперніцький, Праценко, Попов, Гільченко, Івановський, Бовк, Раковський і инші.

Досліди тих учених показують, що Українці були також змішали ся з якимось иншим народом, однакож се було дуже давно, в передісторичних часах, тому ріжниці зі змішаня настільки вирівнали ся, що нині український нарід творить одну расу під оглядом фізичним. Від Вислока до Кубані, від Припети до Чорного моря Українці творять одну антропольоґічну расу.

Загальними рисами української раси є: високий зріст, довгі ноги, широкі груди, чорнява твар, темне, густе, кучеряве волосе, круглява голова, довге лице з високим і широким чолом, темні очи, простий ніс, сильно розвита і видовжена долїшна часть твари, умірковані уста і малі уха. Розуміеть ся, що чим дальше від осередка і близше до других народів, тим сі прикмети більше зміняють ся. Однакож і там вони ще настільки українські, що Українець таки ріжнить ся з вигляду від Поляка і Москаля.

Пересїчна високість Українця є 1670 міліметрів (більше ніж півтора метра; метер має 1000 міліметрів), отже Українці належать до найвисших людий в Европі, а тимчасом перевисшають о много своїх сусідів.

Пересїчна високість Білоросів є 1651 міліметрів; Поляків 1654; Москалів 1657. На 100 Українців 53 мають понад середну високість, а 47 меньшу; між Поляками й Москалями на 100 висших понад середну високість є 51, а низших 49.

Тут вже видно, яка ріжниця є між Українцями і їх сусідами.

До найвисших між Українцями належать кубанські Українці, що мешкають коло Кавказу (пересїчно 1701 міліметрів). Се поясняють тим, що вони є потомками запорожських козаків, котрі були найздоровшим і найкрасшим цьвітом народу. — За ними йдуть Гуцули (1693 мм.), дальше Подоляни, Волинці і Наддніпрянці. В середній Галичині, Підляшу, Полїсю, в Донській околици, отже в околицях зближених до Поляків, Білорусів і Москалів високість спадає. Однакож і там ще є ріжниця між Українцем і другими, а головно Москалями, серед яких є богато монґольського низкого типу.

В Українця попри високі є також широкі рамена і груди. Матеріял зібраний Івановським виказує, що тут вони перевисшають усіх своїх сусідів. Пересїчний помір грудий Українця виносить 55.04 процент довжини його тіла. В Поляків сей процент виносить 54.11; в Білорусів 53.83, а в Москалів ледви 52.18.

Щодо довжини рук і ніг то тут також є ріжниця. В Білорусів довжина рук виносить 45.1 проц. довжини тіла; в Поляків і Українців 45.7 проц.; в Москалів 46.0. — Довжина ніг в Українців виносить 53.6 процент довжини тіла; в Поляків 52.1; в Білорусів 51.71½, а в Москалів найменьше, бо 50.5 процент. Се власне доказує фінсько-монґольську домішку в Москалів. (Довжина ніг Мордвинів виносить 59 проц., а алтайських Татар 48.6).

Щодо поміру голови то Українці належать до короткоголових (брахікефальних). Пересїчна довжина голови Українців 83.2, Поляків 82.1 (найкоротші), Москалів 82.3, Білорусів 85.1. — Висота черепа в Українців найвисша, бо має 70.3, в Москалів 70.1, в Білорусів 66.1.

Найдовші голови мають Гуцули.

Тесаме щодо носа. Ніс в Українців буває пересїчно рівний і тонкий. Помір носа в Українців виносить 67.7, в Поляків 66.2. Отже Українці мають пересїчно більші носи ніж Поляки. Помір носа в Москалів 68.5, в Білорусів 69.2.

Ширина твари виносить в Українців пересїчно 180, Поляків 181, Москалів 182, Білорусів 186.

Щодо волося й очий то тут вже прикмети більше несталі, однакож все таки замітні. В Українців переважає темна барва; на 100 осіб 29 (29.5) мають ясне волосе і очи, 35 середну барву, а 35 темну. В Москалів ясну барву мають 37 на 100, середну 41, темну 22. В Поляків 35 ясну, 46 середну, 19 темну. Так темна барва переважає в Українців.

З повисшого бачимо, що Українці стоять окремо від Поляків, Москалів і Білорусів, а сі три стоять до себе досить близко.

Повисші цифри доказують, що московські і польські теорії немов би то Українці були зпольщеними Москалями, або змосковщеними Поляками, не мають ніякої основи.

Послідними часами деякі польські історики виробили теорію і розширили її в Европі, немов би то Українці були мішаниною Славян з монґоло-турецькими кочовничими народами, тому вони є і нині напів кочовничим степовим народом, неспосібним до культури і яких піднесене може стати найбільшою небезпекою для Европи.

Тимчасом антропольоґія перечить сьому цілковито. Монґоло-турецькі народи визначали ся низким зростом, короткими ногами, довгими руками і округлою головою. Тимчасом Українці зростом висші ніж їх сусіди, висші й від Поляків, мають найдовші ноги і середної довжини руки. А також і форма голови Українців зовсім ріжнить ся від монґоло-турецьких народів — навіть там, де Українці з ними найбільше здибали ся.

Вже давнійше великий ґеоґраф Реклюс зауважив, що Українці ріжнять ся від всіх східних Славян. Пізнійше Гама поділив всіх Славян на дві ґрупи — до першої зачислив Сербів, Хорватів, Словінців і Українців; до другої Полабців, Поляків, Білоросів і Москалів. Подібний поділ приняв инший учений, Денікер. Він каже, що Українці належать до т. з. адрійської раси, тимчасом як Поляки і Москалї належать до двох инших дуже собі близких рас, а то надвислянської й орієнтальної (східної).

Власне адрійську расу Славян уважають нині за найчистійшу славянську расу, а инші славянські раси помішані значно з народами иншиx рас. Так отже й Українці належать до найчистійшої славянської раси.

Інтересне, що в Славян над Адрійським морем, а вже найбільше на деяких островах Адрійського моря коло Дальматії, де найдовше задержали ся давні звичаї, деякі звичаї, одежа і богато чого другого тесаме, що в Украніців. Навіть козацькі „оселедці" (жмуток волося на обголеній голові) є спільні Українцям і приадрійським Славянам. Се все також показує, що в давнині всі сі народи жили разом і були одним народом.

Також коли порівнати річний приріст української людности з приростом Поляків, або Москалів, то видно, що приріст в Українців найбільший. А се знов дасть ся пояснити сим, що український нарід найздоровший.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ І УКРАЇНКИ З НЮ ГЕВЕН І ОКОЛИЦІ!

В субботу, пополудни ДНЯ 31. СЕРПНЯ С. Р.

— відбуде ся —

ПЕРШИЙ ПАРОХІЯЛЬНИЙ ПІКНІК

В ШУЦЕН ПАРК.

Притім буде розгравка: 2 і пів дол. в золоті, бранзолетка і 3 парасолї.

Музика першорядна.

Напитки і перекуска знамениті.

Вступ від особи 35 цнт.

Дорогі Родимці! На пікніку ми повинні явитись всі, мов одна родина. Не лише на те аби випити і погуляти, але щоби забавитись і віддихнути сьвіжим воздухом. По довгім пятилітним сумованю пригадаєм собі наймилїйшу рідню, наші рідноземи, широкополї лани та майові вечері. Рідну пісню, котра зливала ся зі щебетом соловійка і малої зазулі, котрої тут так довго не чуєм. Але дай Боже почути і побачити.

100-01 **Комітет церковний.**

„БЕДЛАМ“*).

(Байка).

Якраз се трафилось тоді,
Коли пастух не мав влади,
Не мав вже волі до худоби;
А в справах ріжних череди,
Щоб зміцнить красше їх ряди,
Робились заходи і спроби.
Для сеї мабуть справи
Після великої куряви
Зібрались раз до купи
Всі наши козолупи:
Осел, цапура і баран,
І зараз гайда на майдан.
А там звичайним стали робом:
Осел напружив враз чоло,
Цап упер ся в землю лобом,
Баран задер чогось мурло.
А потім гарно, по умові,
Розпочали як слід розмови:
„Я вас закликав на нараду,
В негайній справі дать пораду“,
Почав осел: „бо жде біда —
Істнує й доси череда!
На що вона? З якої речі,
Пастись повинні в купі ми?
Хто має голову і плечі,
Той знайде пашу і в пітьмі!“
„Воно гаразд“, цапур відмовив:
„Але, здаєть ся, ось, панове,
Як розібєм ми череду,
То вскочим в гіршую біду,
Бо, як пійдуть воли ланами,
А коні витовчуть луки,
То що ми вдієм з баранами?
Залишать нам лиш будяки,
А ся вже, звісно, всім їжа
Заріже навіть без ножа;
Хгй, цур йому, із таков стравов...
Сю розжувати треба добре справу“.
„Дурниця все, бо скрізь помилки!“
Осел тут раптом заревів:
„Для сього нам потрібні Спілки...
Геть череду, без зайвих слів!
Глядіть, ще зявить ся пастух,
То на старе зведе, в собачий дух!...
А в Спілках міць і влада наші;
Там буде всім і досить паші.
Кінчаймо зараз всі балачки;
До голосованя прошу навкорячки!“
Баран сопів, дивив ся вгору,
Умисно в справу не втручав ся,
А як голосували ту потвору,
То він тихенько „утримав ся“,
Бо знав він дійсно і давно,
Як не крути, а все одно:
Скубли його, і знов скубати,
Як не вовки почнуть, „сопаті“.
І сталось так, що череди
Покищо нема вже в тім краю,
Пастух не має теж влади,
Товар, де схоче, й там гуляє.
Здавалось, буцім божий рай
Спустив ся в той щасливий край...
Але за рік... не стало паші,
Обіли все аж геть до грунту:
Сади, лани і навіть бакші;
Дійшло до бійки і до бунту...
А в ті часи, як череда
Брела без тями і сліда,
Вовки дивились на сю справу,
Нишком острили свої зуби
І, як скінчили вже потраву,
Зявились швидко до рахуби,
З початку числили ягнят,
Потім овечок і козлят,
А як вже силу добули,
Пійшли і коні і воли.
Скубуть направо і наліво,
Кого у хвіст, кого у гриву...
Почав ся тут такий содом,
Що все пійшло до гори дном.
Ревуть воли, скиглять барани,
Цапи гукають по бурянах,
Змішалось все, і все без ладу:
Хто в ліс дере, хто на леваду;
А де вже котрі, не зтиха,
Просити стали й пастуха.
Хоч справа ся й була овеча,
Та знов піднялась колотнеча.
„Се не гаразд!“ зревли осли:
„Від чабана ми вас спасли;
Дали найкрасший вам уряд,
Вас доглядали і пасли,
А ви вже пнете ся назад...
Се контра... навіть зрада!
Якого біса треба вам?!
Нема вам спілок і уряда
Геть до дідька по хлівам!“
Вся влада зістаєть ся нам,
Стає загальним все жите,
Касуєм власність на шмате,
На цукор, сіль і инший крам.
Один уряд для всіх — „бедлам“!
І сталось так, як скрізь буває:
Чим обів ся, й тим ригає;
А тут дійшло аж до болячки
Обілись владою до с....и.
Тепер паскудства сього там нівроку;
Зробить не можна й навіть кроку,
Бо влізеш в погань ту по уха.
Така там, бачте, заверуха!
Бреде без тями там худоба,
Скрізь злидні, пошесть і хороба.
Одні осли це гублять хист;
Задерши в гору довгий хвіст,
Керують ним, що мають міці:
Кого по ребрам, де по пиці;
І так всю справу повели,
Що стали скрізь там на чолі;
Полізло в гору зле ледащо;
Все преть ся міцно до уряду;
І все звело ся там ні нащо,
Нема ні захисту, ні ладу,
І гине той щасливий край,
Що вчора був, як божий рай,
І гине бідний без поради,
Від отрути власної влади.
Один зістав ся поратунок,
Зробить тій владі підрахунок;
Але для сього треба мати
Батіг предовгий кострубатий...
І чутки є з південих стран,
Що буцім там якийсь чабан
Німецьким міцним малахаєм
Худобу в купу вже зганяє;
А на далекім, кажуть, сході,
Панувать ослам вже годі;
Рід тої гаспидської каки
Ратувать взяли ся м...ки.
Що буде далі, не відомо,
Але худоба вся сьвідома
Одного в Господа прохає:
Нехай хоч дідько заправляє,
Аби дав спокій й лад содому...
В сій байці зміст такий:
Погано, як пастух лихий;
Але не ліпше, як без тями
За справу сю беруть ся хами...

Будяк.

(„Українець на Зеленому Клині“).

*) Божевільня.

АФОРИЗМИ.

Коли злість є горою, шкода причин шукати.

В руках деяких людий перо є більше небезпечне ніж меч.

Щасливим є той, що сіє і збирає щасте.

Ліпше є знати всьо про щось ніж щось про всьо.

ШЕРШЕНІ І ПЧОЛИ.

По ділі можна пізнати його творця.

Раз знайшло ся кілька плястрів меду без властителя. Шершені домагали ся їх для себе, але пчоли спротивили ся тому. Отже вибрано осу, щоби рішила спір. Однакож видане осуду не було легкою справою. Сьвідки зізнавали, що коло сих плястрів видно було через довгий час крилаті сотворіня, подовгастого виду а брунатної барви. При своїй роботі вони бреніли і подобали зовсім на пчоли. Та ба! В шершенів находили ся також подібні знамена.

Оса не знала, що на ті виводи сказати. Длятого запорядила дальші доходженя через сьвідків. Щоби справу докладно розслідити, переслухала оса цілий рій мурашок. Але і се не богато помогло, а справа проволікала ся з тижня на тиждень, з місяця на місяць.

— На що тото всьо здало ся? — сказала одна з пчіл, обдарена бистрим розумом. — Вже від шістьох місяців тягнеть ся отся справа і ми стоїмо все на тімсамім місци, що в перших днях. Тимчасом мід готов скиснути, або зіпсувати ся. Крайна отже пора, щоби судія поквапив ся з присудом. Замісць слухати стільки суперечних зізнань і виводів, стільки пустих слів і нісенітниць, возьмім ся радше разом з шершенями до роботи. Відтак пізнаємо, хто вспіє виконати таку мистецьку будову комірок і назбирати з цьвітів такий солодкий мід.

Шершені на се внесене не пристали, а їх відмова була найліпшим доказом, що вони сеї штуки не знають. Тоді оса присудила спірні плястри меду правним їх властителькам — пчолам.

Дав би то Господь, аби всі процеси так справедливо кінчили ся! А ще красше булоб, як би люди зовсім не водили ся по судах. Як же зайде конечна потреба перевести який спір, то найліпше розсудити його простим, здоровим розумом. Тоді не мали би люди такої гризоти, такої страти часу і таких коштів. Але чи нерозумні і сварливі люди зрозуміють сю правду?...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Стрижене і голене подорожіло.

Властителї нюйорських фризієрень ухвалили, що, почавши від слїдуючого понедїлка, цїна за стрижене і голене піде в гору. І так: в готелях стрижене буде коштувати 50 центів, голене 25 центів, „шампу" 50 центів, підсмалюване 50 центів „масадж" 50 центів. Робітники по готелевих фризієрнях мають побирати тижнево 16 долярів платнї, 25% комісового від суми висше 30 долярів і „типси" від гостий. — У порядних приватних фризієрнях стрижене має коштувати 40 центів, голене 20 центів, „шампу" 40 центів, підстрижене бороди 40 центів, підсмалюване 40 центів, „масадж" 40 центів. Робітники мають побирати 15 долярів тижневої платнї, 35% комісового від суми, яка буде сягати висше понад 30 долярів, і „типси" від гостий. — Досп фризієрські робітники побирали по 10 і 15 долярів тижневої платнї. — В Шікаґо відбуваєть ся тепер конференция фризієрів, яка радить фризієрням, аби за стрижене побирали 1 доляр, а за голене 50 центів.

Українське бюро в Ню Йорку.

Нам доносять: Нюйорські Американцї задумали отворити в Українськім Народнім Домі, під ч. 217-219 Іст 6-та улиця, українське центральне інформаційне бюро, яке уділяло би Українцям всяких інформацій в справі закупна угля, поживи і т. п.

Смертність дітий в Ню Йорку.

Др. Роял С. Копленд, комісар здоровля в Ню Йорку, каже, що протягом десятьох лїт, як заложено бюро дїточої ґіґієни, смертність дітий в Ню Йорку зменьшила ся о 40%. Смертність підчас породів зменьшилась о 50%. В 1907 роцї на кождих 1.000 дітий в Ню Йорку вмирало 144. в 1917 роцї на 1.000 дітий вмирало лише 88. В сім роцї смертність знова зменьшила ся, бо на 1.000 дітий вмирає лише 85.

Масло для армії.

Урядовий звіт міністерства війни виказує, що американські жовніри зуживають місячно 1.250.000 фунтів масла і 700.000 фунтів марґарини, штучного масла.

Нюйорський майор не позволяє на бойкот.

Джан Гайлен, майор Ню Йорку, заявив, що відбереть ся лайсенси всїм тим продавцям газет, які не схочуть продавати Герстових газет. Гайлен каже, що він узнає лише страйк, але не бойкот.

Оженив ся, будучи „дівчиною" через 23 роки.

Велику сензацію викликало в Іст Корінт, Мейн, вінчане „панни Кори" Нортон, мущини, який через кільканайцять лїт був монахом в тамошнім монастири. Сей мущина зветь ся Евґен Коди Нортон, але в монастири його нїхто не кликав инакше, як „сестра Кора". Він був весь час перебраний за женщину і нїхто не підозрівав його о инший рід, а не жіночий. Носив довге волосє, як звичайно женщини носять. Аж нараз всї зчудували ся. „Сестра Кора" виїхала десь з монастиря, і в кілька днів відтак приїхала вже з жінкою. „Сестра Кора" обтяла собі на коротко волосє, вдягнула на себе мужеську одіж, і привела зі собою правдиву женщину, панну Еббі Фостер, місцеву учительку. Вони звінчали ся обоє. І „сестра Кора" зветь ся тепер „пан Евґен Коди Нортон". Він числить 23 роки житя. Тепер він буде мати трохи клопоту, бо вчіплять його правительственні власти за се, що, будучи мущиною у військовім віцї, Нортон не реґістрував ся. Але він може як викрутить ся, коли скаже правду, що його спонукало так довгий час укривати свій мужеський рід і входити за женщину, та ще до того в монастири...

Смерти не вблагаєш. — 51-лїтний Джозеф Ґіґот з Норт Берґен, Н. Дж., прийшов минувшого четверга до одної асекураційної компанії в Ню Йорку, аби вписати ся в члени. Коли ждав на лїкаря, впав нараз на підлогу і умлів. Покликано шпиталевий амбулянс і сей забрав його до шпиталю. Та заки приїхав до шпиталю, Ґіґот помер.

„Робітник" переносить ся. — Адмінїстрація клівлендського „Робітника" доносить, що на домаганє більшости членів Української Федерації Соціялїстичної Партії газету переносить ся з Клівленду до Ню Йорку, тому газета не буде виходити два, три тижнї.

Чи попіл помершого Німця є ворожою власностию?

Чи попіл з тїла помершого Німця, бувшого горожанина Злучених Держав, призначений для родини, яка жиє тепер в Німеччинї, є ворожою власностию чи нї? Отсе питанє, яке мусить тепер розвязати Мічель Палмер, опікун майна ворожих чужинців у Злучених Державах. 19-го сїчня 1918 року в Ню Йорку помер Рішард Міллер, натуралїзований горожанин Злучених Держав. Перед смертию він просив, аби його тїло спалити і переслати родинї, яка жиє тепер під ч. 123 Баеріше улицї, Липск, Німеччина. Але опікун ворожого майна хоче переконати ся, чи сей попіл є ворожою власностию, і чи треба його сконфіскувати чи нї...

Найстарший американський пастух.

За найстаршого американського пастуха уважають Матія Ґросби з Окати, Ню Мексико. Він числить тепер 90 лїт житя. Чуєть ся досить сильним і здоровим. Обходячи недавно свій ювилей, Ґросби потрафив осїдлати ще старого дикого коня і рукою скрутити 3-лїтному коневи голову так, що він мусїв упасти на землю.

Чи женщини є людьми?

Якийсь патріотичний Американець з Іст Орендж, Ню Джерзи, на імя М. Сміт, пише в нюйорській газетї „Трібюн" таке: Я шаную свій прапор і при кождій нагодї віддаю йому низький уклін. Хочу однак запитати, чи женщини є людьми? Кажеть ся, що так. Вониж домагають ся рівного права разом з мущинами. Чомуж ті женщини не знають пошанівку для американського прапора? Чому женщина переходить німо попри прапор? Чи сей прапор не обходить її нїчого? Мущини снимають капелюхи перед прапором, або салютують йому так, як жовніри. Від женщин того не можна вимагати. Вони не можуть здіймати капелюхів, бо їх капелюхи є пришпилені до волося, а салютувати в крису не випадає. Тому я піддаю, щоби женщини салютували американському прапорови в той спосіб, що при кождій нагодї, переходячи попри прапор, клали свою праву руку на ліву сторону груди в околицю серця.

ВСЯЧИНА.

Між Ескімосами.

Ескімоси, які живуть в околицях північного бігуна, звуть себе іменем „Енупеак", що значить тесаме, що чоловік. Білих людий вони звуть іменем „Налюакмевіт", що по нашому значить білошкірцї. Ескімоси видають тепер свою власну газету в Ном, на Алясцї. Видає її Артур Шілдс, бувший редактор одної нюйорської газети. Хоч ся газета виходить в анґлїйській мові, то всеж таки посьвячена вона справам Ескімосів і не має на цїли анґлїйщити сих Енупеаків. Редаґує її Чарлс Менадалюк, ескімоський професор в Коцебуе. Менадалюк кличе до своїх Енупеаків, аби вони почали вже жити трохи культурнїйшим житем. Що найважнїйше, він каже починати Ескімосам переводити свої реформи від імен. Доси Ескімоси не мають імен, які йшли би з роду в рід. Кождий член родини має окреме імя, яке гине з хвилею його смерти. Менадалюк каже: коли я є Менадалюк, то нехай мій син, мій внук і правнук буде також Менадалюк, нехай всї з моєї родини будуть Менадалюками. Тодї люди будуть знати, з котрої родини хто походить.

Дїти і мачоха.

Старі люди кажуть, що коли дитина не хоче звати мачоху „мамою", то батько не повинен за се гнївати ся на дитину. Для дитини слово „мама" є щось дороге, найдорозше, і вона не може звати тим іменем женщину, яка не є їй мамою. Коли дитина хоче представити комусь свою мачоху, повинна ужити при сїм приміром таких слів: „жена батька, панї.....", залежить від того, як батько зветь ся. Кликати мачоху повинно ся по імени. Коли приміром дочка батька є в тихсамих лїтах, що мачоха, вона повинна титулувати мачоху через „ти", колиж мачоха є в старшім віцї, повинно ся титулувати її через „ви".

Нюйорські підземні дороги.

Підземна зелїзниця в Ню Йорку є найбільше оживленою дорогою в сьвітї. Ніодна зелїзниця не перевозить навіть одної четвертої части того, що перевозять нюйорські собвеї. Понизша тарифа виказує, кілько в котрім роцї нюйорські собвеї перевезли пасажирів:

1905	72,722.890
1906	137,919.532
1907	166,363.611
1908	200,439.706
1909	238,430.145
1910	268,962.115
1911	276,704.796
1912	302,973,856
1913	327,471.510
1914	340,413.725
1915	345,585.749
1916	368,411.724
1917	404,135.860

Сї цифри є основані на продажи білетів, які коштують 5 центів. Яка отже є ріжниця між 1905 роком, коли компанія зібрала була лише 3,636.144 доляри і 50 центів, а між 1917 роком, коли зібрано було 20,206.-793 доляри.

Матеріял лїтака.

Крім машини, в пересїчнім аероплянї є 4.326 цьвяхів, 3.377 шруб, 920 сталевих штаб, 798 клямр, 276 ручок до керованя і 65 фунтів цини, гуми, бавовни і т. п.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

С. Д., Юнґставн, О. — Вашої дописи ми помістити не можемо, бо вона готова наразити нас на коштовний процес.

В. Б. Оґден, Юта. — Тих, що належать до тої кляси, що і Ви, не будуть покликати. Збаражчина вже від кількох місяців є знова під австрійською адмінїстрацією. Вістий з тих околиць ще доси нема жадних.

І. К., Нортумберленд, Па. — Львів перед війною числив 210.000 мешканців, з того на Українців припадало около 50.-000, а решта на Жидів і Поляків.

Ф. Я., Салтсбурґ, Па. — Ми не знаємо, які картки Вам кажуть підписувати, бо Ви не повідомили нас, що в тих картках говорить ся. З огляду на се ми не можемо нїчого Вам порадити.

Н. Р., Темс, В. Вірджінія. — Лише той австрійський підданий може, коли мінїстерство справедливости згодить ся, вибрати тепер горожанські папери, хто вибрав перші папери, два роки перед вступленем Злучених Держав до війни з Австрією, — каже найновійша постанова.